

Bilag til Beretn. ang. Lovf. om Forandr. i L. om Færøernes Lagting af 15. April 1854.

Der har i mange Aar været næret Ønsker om Forandringer i Lagtingsloven, og Tinget har i adskillige Samlinger beskæftiget sig med forskellige dertil sigtende Forslag, uden at det hidtil er lykkedes at tilendebringe Sagen. De førte Forhandlinger have dog efter Udvalgets Mening haft den Betydning, at de forskellige Punkter, paa hvilke Ønskerne om Forandringer særlig have været rettede, ere bleve underkastede en grundig og alsidig Drøftelse, og tillige er der vistnok derigennem vundet stedse større Klarhed over, i hvilken Retning de ønskede Ændringer bør gaa. Udvalget maa derfor med Formanden være enig i, at Sagen nu er moden til Afgørelse, og det maa i det store og hele slutte sig til Udkastet, idet dette forekommer Udvalget at være et godt og fyldigt Udtryk for de Reformers i Lagtingets Organisation, med Hensyn til hvilke der igennem Sagens mangeaarige Behandling maa siges at være tilvejebragt en overvejende almindelig Anskuelse om, at de ere ønskelige og til Dels nødvendige.

Det væsentligste Spørgsmaal i Sagen angaar Valgretten og Valgbarheden til Lagtinget (Lagtingslovens §§ 2—3). Hvad *Valgretten* angaar, er der sikkert kun een Mening om, at de nugældende Valgretsbestemmelser ere aldeles forældede og uheldige. For det første betinges Valgretten af, at den paagældende ejer eller bruger Jord eller Bygninger af en vis Værdi. Som Censusbestemmelse er denne Forskrift i Nutiden uden nogen som helst Betydning, idet Værdien er sat saa lavt, at den ikke paa nogen Maade danner Skel imellem de mere og de mindre formuende; og paa den anden Side kan den afskære fra Valgret Personer, som — selv om Censusbestemmelse anses nødvendig — ubetinget maa betragtes som selvskrevne til at have saadan Ret, f. Eks. Personer, som kunne eje maaske betydelige Kapitaler eller rørlige Ejendomme (Skibe). For det andet hjemle de nugældende Valgretsbestemmelser Valgret til Lagtinget for visse Personer, som ikke opfylde de ellers almindelig anerkendte Betingelser for politisk og kommunal Valgret, nemlig dem; som uden at have egen Husstand staa i privat Tjenesteforhold, eller som have modtaget Fattigunderstøttelse, som ikke er eftergivet eller tilbagebetalt. Hvad dernæst *Valgbarheden* angaar, give de nugældende Bestemmelser Valgbarhed til de nysnævnte Klasser af Personer, men indskrænke paa den anden Side for Halvdelen af Lagtingsmændene i hvert Præstegæld Valget til de Mænd, som have fast Bopæl i Præstegældet, og som have svaret 2 Rdl. i direkte Skat til Staten eller Kommunen. Den sidstnævnte Indskrænkning er under Nutidens Forhold selvfølgelig uden mindst Betydning. Hvad Bopælsbetingelsen angaar, har Erfaringen vist, at i det langt overvejende Flertal af Tilfælde have begge eller alle de Lagtingsmænd, som et Præstegæld har haft at vælge, været bosatte i Præstegældet, og kun i forholdsvis sjældne Undtagelsestilfælde ere Mænd uden for Præstegældet bleve valgte. Ogsaa denne Valgbarhedsindskrænkning har saaledes i Praksis vist sig næsten betydningsløs, og det maa anses for utvivlsomt, at Forholdet ogsaa i Fremtiden vil blive væsentlig uforandret. Naar hertil kommer, at Bibeholdelsen af den omhandlede Indskrænkning vil lægge betydelige Hindringer i Vejen for Indførelsen af Forholdstalsvalg (hvorom nærmere nedenfor), maa Udvalget være enig i, at der ingen Grund er til at bevare den nævnte Indskrænkning i det fri Valg.

I Henhold til disse Betragtninger er Udvalget af den Mening, at de i Udkastets § 3 foreslaaede Valgrets- og Valgbarhedsbestemmelser fuldt ud kunne tiltrædes. Udvalget maa navnlig billige, at der ingen Census er foreslaaet, idet en saadan, hvis den sættes saa højt, at den udelukkede et større Antal af ellers kvalificerede Personer eller særlig begunstigede et Mindretal af Vælgerne, sikkert vilde støde stærkt an imod den almindelige Anskuelse paa Øerne, medens den, sat meget lavt, vilde være uden praktisk Betydning. Garantien imod, at de mere bemidlede skulle savne tilstrækkelig Repræsentation inden for Tinget, maa søges i Forholdstalsvalgmaaden.

Udvalget maa billige, at der ved Lagtingsvalg indføres *hemmelig Afstemning* — i Lighed med Folketingsvalgene — idet væsentlig de samme Grunde gøre sig gældende i begge Tilfælde. Da den foreslaaede Fremgangsmaade er ganske den samme som ved Folketingsvalgene, behøver Udvalget ikke at dvæle videre derved.

Med Hensyn til den i Udkastet foreslaaede Indførelse af *Forholdstalsvalg* maa Udvalget ligeledes i alt væsentligt tiltræde Udkastet. Der vil derved opnaas en Betyggelse imod, at et maaske betydeligt Mindretal — saaledes som efter den nuværende Valgmaade kan ske — slet ikke opnaar Repræsentation. Endvidere vil Forholdstalsvalgmaaden navnlig i de større Præstegælde, hvor 4 Lagtingsmænd skulle vælges, gøre det lettere for Vælgerne i de forskellige Dele af Præstegældet at sætte